

988-р. URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/54258/. (дата звернення 12.11.2021 р.)

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ВІЙНИ В УКРАЇНІ

Стельмашук Жанна Григорівна,
кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри теорії і методики виховання,
Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне

Війна в Україні обумовлює необхідність уточнення ключових проблем виховання зростаючого покоління та пошуку ефективних шляхів їх вирішення. Так, у Додатку 1 до листа Міністерства освіти і науки України від 10.08.2022 № 9105-22 «Інформаційні матеріали щодо організації виховного процесу в закладах освіти у 2022/2023 навчальному році» зазначено, що «серед освітянами стоїть важливе завдання – об'єднання зусиль педагогічної та громадської спільнот на засадах взаєморозуміння, співробітництва щодо захисту прав та свобод, оволодіння дітьми універсальними цінностями та моделями поведінки, які складають основу світової культури» [4].

Відтак, розглянемо ключові проблеми організації виховного процесу в контексті сучасних викликів, на яких акцентовано увагу в листі МОН.

Аktуальність національно-патріотичного виховання в контексті сучасних викликів не викликає сумніву. Так, наказом МОН України від 06.06.2022 №527 затверджено Заходи щодо реалізації Концепції національно-патріотичного виховання в системі освіти України до 2025 року [1], які дають змогу класному керівнику зорієнтуватись та обрати найбільш ефективні його форми і методи, підтримувати соціально-активні програми, ініціативи та проєкти.

Успішність національно-патріотичного виховання значно підвищиться, якщо ми навчимося протидіяти маніпулятивним впливам, оскільки «ми живемо в умовах потужної інформаційної боротьби. Щодня, щогодини та щохвилини на нас впливає величезна кількість різноманітної інформації – тривожної, шкідливої, маніпулятивної, обнадійливої тощо» [4]. Тому важливим завданням кожного педагога є навчитися критично сприймати будь-яку інформацію і допомогти у цьому вихованцям.

Закон України «Про освіту» визначає право здобувачів освіти на захист під час освітнього процесу від приниження честі та гідності, будь-яких форм насильства та експлуатації, дискримінації за будь-якою ознакою, пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю здобувача освіти [3]. Однак в умовах війни означені права дітей часто порушуються. Тому в колі постійної уваги педагогічної спільноти повинно залишатися питання забезпечення прав дітей, що передбачені Конвенцією ООН про права дитини.

Ще одним важливим завданням педагогів є створення безпечного освітнього середовища, яке згідно із Законом України визначено як «сукупність умов у закладі освіти, що унеможливають заподіяння учасникам освітнього процесу фізичної, майнової та/або моральної шкоди, зокрема внаслідок недотримання вимог санітарних, протипожежних та/або будівельних норм і правил, законодавства щодо кібербезпеки, захисту персональних даних, безпечності та якості харчових продуктів та/або надання неякісних послуг з харчування, шляхом фізичного та/або психологічного насильства, експлуатації, дискримінації за будь-якою ознакою, приниження честі, гідності, ділової репутації (зокрема шляхом булінгу (цькування), поширення неправдивих відомостей тощо), пропаганди та/або агітації, у тому числі з використанням кіберпростору, а також унеможливають вживання на території та в приміщеннях закладу освіти алкогольних напоїв, тютюнових виробів, наркотичних засобів, психотропних речовин» [3].

Необхідно формувати у дітей та молоді нетерпиме ставлення до насильницьких моделей поведінки, небайдуже ставлення до постраждалих осіб, усвідомлення насильства як порушення прав людини.

В умовах воєнного нападу РФ на Україну гостро постала проблема торгівлі людьми. Відтак, потребує посилення уваги цей аспект виховної роботи.

Важлива роль в організації виховного процесу в закладах загальної середньої освіти має належати профілактиці шкідливих звичок та девіантної поведінки. У листі МОН є така рекомендація: «проаналізувати стан справ та посилити індивідуальну корекційну роботу з дітьми, які вже скоювали кримінальні правопорушення, та дітьми, які мають ознаки агресивної поведінки; провести інформаційно-просвітницьку роботу з батьками та законними представниками дітей, схильних до протиправної поведінки, сприяти в організації позакласної зайнятості цієї категорії дітей тощо» [2].

Слід зазначити, що ключовою проблемою в умовах війни є психологічна підтримка учасників освітнього процесу.

Таким чином, здійснений аналіз дав змогу виділити актуальні проблеми виховного процесу в сучасному закладі освіти, як-то: забезпечення прав і свобод особистості, створення безпечного освітнього середовища, протидія будь-яким формам дискримінації та насилля, булінгу, домашнього насилля, торгівлі людьми, забезпечення умов для толерантного спілкування та ефективної діяльності учнівського самоврядування, національно-патріотичного виховання, а також психологічна підтримка дитини в умовах війни.

Список використаних джерел:

1. Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді: Наказ МОН від 16.06.15 року № 641. URL: <http://mon.gov.ua/usi-novini/novini/2015/06/16/nacziionalno-patriotichne-vihovannya> (дата звернення: 27.10.2022).

2. Про здійснення превентивних заходів серед дітей та молоді в умовах воєнного стану в Україні: Лист МОН від 13.05.22 р. № 1/5119-22. URL:

<https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zdijsnennya-preventivnih-zahodiv-sered-ditej-ta-molodi-v-umovah-voyennogo-stanu-v-ukrayini> (дата звернення: 27.10.2022).

3. Про освіту : Закон України від 5.09.2017 № 38-39 URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 27.10.2022).

4. Щодо організації виховного процесу в закладах освіти у 2022/2023 н. р.: Лист МОН від 10.08.2022 № 1/9105-22. URL:<https://mon.gov.ua/ua/npa/shodo-organizaciyi-vihovnogo-procesu-v-zakladah-osviti-u-20222023-n-r> (дата звернення: 27.10.2022)

РОЗВИТОК ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ЗАСОБАМИ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Тарадайко Дарія Юріївна,
здобувач ступеня вищої освіти «магістр»;
науковий керівник: к. філол. наук, доц. Шевчук Т. Б.,
Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне

Мета мовно-літературної освіти в Україні – це формування компетентної особистості школяра, здатної до вирішення конкретних комунікативно-мовленнєвих, зокрема діалогічних, ситуацій, навчальних і життєвих, уміння вчитися і користуватися здобутими знаннями в різних обставинах спілкування в багатоманітних сферах життя. Реалізація цієї мети здійснюється через використання на уроках української мови інтерактивних технологій, що зумовлюється природою діалогічного мовлення та відповідністю методів і прийомів його навчання як засобу спілкування учнів початкової школи.

Різноманітність методів навчання діалогічного мовлення зумовлена етапами уроків: презентацією мовного матеріалу та засобів оперування ним; поясненням учителя; організацією самостійного пошуку учнів; осмисленням нових мовно-мовленнєвих явищ шляхом розумових операцій (аналізу, синтезу, порівняння, висновків), проведенням тренувань, використанням засвоєного матеріалу у процесі діалогування. Основні методи навчання діалогічного мовлення – це бесіда (евристична, підготовча, повідомлювальна, відтворювальна, узагальнювальна, повторювальна тощо); метод розповіді (пояснення); спостереження; реконструювання; конструювання; продукування, так званий комунікативний метод, діалогування, диспуту, дискусії. Кожний метод реалізується відповідними прийомами навчання, наприклад, методу діалогування властиві прийоми опрацювання окремих граматичних форм, добору формул мовленнєвого етикету, відбору паралінгвістичних чинників, що відповідають ситуації спілкування, правил поведінки, інтонації, побудови діалогічних реплік, діалогічних єдностей тощо.

Сутність інтерактивного навчання полягає в тому, що освітній процес відбувається за умови постійної, активної взаємодії всіх учнів. Це